

Jana Šindlerová, Hana Dufková, Kamila Homolková,
Mikuláš Preininger, Pavlína Synková, Kateřina Šormová

Český jazyk 6

PŘÍRUČKA UČITELE + klíč k učebnici

(rukopis)

3. díl

Nakladatelství Fraus Klett

Kapitola 8: Jak spolu mluvíme

K 8: Komunikační výchova: Mluvení

Úkol 1:

Cíle: Žák nalezne informace v textu. Žák identifikuje neverbální signály komunikace v textu. Žák interpretuje emoce účastníků komunikace na základě jazykových signálů.

Poznámka: Úkol procvičuje pozorné čtení a porozumění textu. Umožňuje si všimnout toho, že do komunikace patří mluvení, ale i mlčení.

a) Dvě. Nina a kluk na stromě.

b) Povzdech, příkývnutí, může sem patřit i vyděšené podívání se nahoru na strom jako reakce na promluvu, hraniční je rozzlobený tón nebo mlčení jako reakce (ale i tyto dva prostředky oceňte, pokud je žáci najdou, jen vysvětlete, že tón je součástí mluvení a mlčení někdy funguje jako odpověď, tedy jako součást verbální komunikace).

c) vyděšeně, rozzlobeně

Úkol 2:

Cíle: Žák rozeznává různé příčiny ne-komunikace.

Žák si může při úkolu uvědomit, že mlčení může mít příčiny fyzické nebo psychické (nemožnost mluvit) nebo může být aktuální reakcí v komunikaci. Ve druhém případě má v komunikaci svoji funkci (mlčení může fungovat jako odpověď, jako vyjádření nesouhlasu, překvapení, rozzlobení aj.). Příčiny fyzické mohou být: onemocnění mluvidel, krku nebo jazyka (např. rakovina hrtanu, svalová atrofie), onemocnění mozku vedoucí k afázii (žák nemusí znát termín afázie), neslyšící osoby (většina je schopna mluvit nahlas, ale neslyší samy sebe, a proto nemají nad vlastním hlasem kontrolu) × příčiny psychické a jiné: vědomé rozhodnutí mlčet (např. v klášteře), trauma (po násilném zážitku aj.).

Poznámka k více, že:

Jedna teorie říká, že vzniklo od přídavného jména němý, tedy neschopný mluvit (jiná teorie ho spojuje se jménem kmene Nemetů). Označovali se tak lidé, kterým nebylo při mluvení rozumět, protože mluvili cizí řečí.

Úkol 3:

Cíle: Žák pojmenuje vlastní emoce při jednostranné komunikaci. Žák reflektuje důsledky jednostranné komunikace v třídním kolektivu.

Poznámka: Úkol zařazujeme jen v bezpečném prostředí spolupracující třídy. Žáci si při ní uvědomí, že důležitou součástí aktu mluvení je i sám komunikační partner neboli ten, kdo naslouchá. Můžou si líp uvědomit, že mluvit do prázdna je frustrující. Žáci si také uvědomí, jak, kdy a ke komu mluvit, aby mluvením dosáhli svého cíle (např. že jsou momenty, kdy jim rodič nemůže naslouchat).

Individuální odpovědi.

Úkol 4:

Cíle: Žák pronese krátký nepřipravený a připravený projev. Žák popíše situaci na obrázku.

Poznámka: Žák si při aktivitě může zkusit mluvení bez přípravy a mluvení s přípravou. Aktivita prohlubuje pochopení, že příprava vede většinou ke strukturovanějšímu a komplexnějšímu projevu a může žáky motivovat k tomu, aby se na důležité projevy, resp. komunikační situace připravovali.

Individuální odpovědi.

Diskuse 5:

Cíle: Žák zhodnotí komunikační potřebu přípravy mluveného projevu v různých situacích.

Poznámka: Úkol rozvíjí představu o tom, ve kterých komunikačních situacích může být příprava projevu přínosná. Tuto aktivitu je dobré pojímat velmi komplexně a s pochopením, nejsou tu správné odpovědi. Introvertní žák může mít potřebu připravovat se i na běžný rozhovor u lékaře, zatímco jiný typ žáka zvládne mluvit spatra i veřejně. Aktivita má vést k pochopení a rozvíjet osobní motivaci k vědomé komunikaci.

Individuální odpovědi.

Diskuse 6:

Cíle: Žák zhodnotí připravenost a formálnost projevu ve videu.

Individuální odpovědi.

Práce s textem 7:

Cíle: Žák pojmenuje specifika mluveného projevu ve srovnání s formálními psanými projevy.

Poznámka: Úkol je zařazen kvůli tomu, aby si žáci na psané podobě lépe uvědomili specifika mluveného projevu – ta při poslouchání nejsou tak nápadná, neboť jsou na ně žáci zvyklí.

a) starěj – v obecné češtině starý – ve spisovné češtině manželce, ženě

b) Přepis například (samozřejmě je možné převést bez přímé řeči): Minulý týden mi volal Karel a ptal se mě: „Budeš mít po neděli čas? Potřeboval bych, aby sis odvezl auto, už bych potřeboval, aby mi to odtamtud zmizelo.“ Řekl jsem mu: „Přijedu, Karle, a něco ti musím dát.“ Měl jsem tam jednu klimatizaci, tak jsem mu ji dal a řekl jsem mu: „Když bude v létě tvojí ženě v trafice horko, tak jí to zapni.“

c) (řešení se může lišit) pozměněno: mět, odvézl, ně, ztama, zmizne, říkám, dat, dál, starěj, tož, ji vynecháno: tož, ted'ka, zas, eee, jakby

Poznámka: pokud takové téma ve třídě vyvstane, je vhodné upozornit na to, že text obsahuje nářeční prvky, text pochází z dialogu natočeného v roce 2013 ve Veselí nad Moravou

d) příklad řešení (je použit i otazník a dvojtečka, je samozřejmě možné pracovat jen s čárkami a tečkami): Tož ted'ka mě volal minulý týden Karel a ptá se: budeš mět po neděli

čas? já bych potřeboval, kdyby zas sis odvezl auto, ať ně to ztama zmizne.

Já říkám: eee, já dojedu, Karle, tož já ti něco musím dat. já sem tam jakby

měl jednu klimatizaci, tak sem mu dál klimatizaci [pauza]. říkám: v létě,

dyž bude **starěj** horko v trafice, tož ji to zapni.

Úkol 8:

Cíle: Žák odliší lexikální a vycpávkové užití častých výrazů.

Poznámka: Úkol upozorňuje na funkci vycpávkových výrazů. Můžeme vést žáky k tomu, aby tam, kde výraz nese svůj běžný význam, určili jeho slovní druh. Není to ale nutné. O vycpávkových výrazech je třeba mluvit v principu neutrálně, protože jsou v jisté míře zcela běžnou součástí mluvených projevů, a to nejen v češtině, a zastávají zde funkci kontaktní. Rušivě mohou působit pouze ve vysoce formálních veřejných projevech, nebo když je míra jejich použití pro posluchače rušivá.

1. prostě: vycpávkové slovo; prostě: příslovce způsobu

2. jako: spojka (žáci/žákyně nemusejí znát); jako domluvil, jako odřekla: vycpávková slova

3. nějak: zájmené (žáci/žákyně nemusejí znát) příslovce způsobu; nějak: vycpávkové slovo

Úkol 9:

Cíle: Žáci zkusí spontánně mluvit na zadané téma a svůj projev nahrát. V nahrávce si potom všimnou vycpávkových slov a hezitačních zvuků.

Poznámka: Hodnocení nahrávek zařadte pouze ve třídě s dobrým klimatem. Při poslechu doporučujeme poslouchat nejprve obecně, potom až se zaměřením na hezitační zvuky a vycpávková slova, aby bylo možné posoudit, zda tyto jevy poslech opravdu ruší, nebo ne.

Individuální odpovědi.

Diskuse 10:

Cíle: Žák zhodnotí, jak v mluveném projevu fungují hezitační zvuky a vycpávková slova.

Žák by v hodnocení měl zohlednit, že užívání těchto prostředků je individuální, záleží na typu a zkušenostech mluvčího, ale jejich nadmíra je pro posluchače rušivá. Příprava mluveného projevu by měla vést i k jejich eliminaci, tedy připravené projevy zpravidla obsahují hezitací méně než ty spontánní.

Určeno výhradně pro spolupráci s nakladatelstvím Fraus Klett s.r.o.

K 8: Slohová výchova: Seznámení s popisem

Úkol 1:

Cíle: Žák popisuje předmět bez zrakového vstupu.

Poznámka: Úkol formou hry uvádí do tématu popisu, cíl na uvědomění si, jakých smyslů můžeme při popisování věcí využívat, a na co se tedy zaměřovat.

Využíváme ostatní smysly – hmat (povrch – teplý / studený, tvrdý / měkký / hebký aj.), sluch (pokud předmět vydává zvuk, cinká, píská aj.), čich (neutrální, s vůní apod.), chuť (zkoušíme, pouze pokud jsme upozorněni, že daná věc je k jídlu).

Úkol 2:

Cíle: Žák subjektivně popisuje s využitím různých smyslových vjemů.

Individuální odpovědi, žáky povzbudte k používání přirovnání.

Úkol 3:

Cíle: Žák tvoří mluvený a pak krátký psaný text obsahující popis situace/děje. Úkol cílí na uvědomění, že popis používáme běžně v různých každodenních situacích.

Individuální odpověď

Úkol 4:

Cíle: Žák na základě obrazového materiálu vytvoří popis pracovního postupu.

- Popis prostý, konkrétně popis pracovního postupu.
- Návod, manuál; když potřebujeme vytvořit něco na základě pevně dané postupné práce (sestavování apod.; tištěné i online návody k produktům).
- Informace jsou všechny, ale záleží na tom, zda návod čtenář pochopí. Myšlenka manuálu je inspirována montážními návody k nábytku.
- Individuální odpověď.
- Individuální odpověď.

Např. K oloupání avokáda potřebujeme jeden nůž a jednu lžici.

- Avokádo podélně rozpůlíme.
- Pomocí nože vyjmeme pecku.
- Pomocí lžice vyloupneme dužinu a oddělíme ji od kůry.
- Dužinu rozkrojíme na šest rovnoměrných plátků.

Úkol 5:

Cíle: Žák popíše předmět a uvědomuje si svůj postup podle toho, že vidí, jak podle jeho popisu někdo jiný danou věc kreslí.

Individuální odpověď.

Poznámka: Při provádění úkolu dbejte na dodržení logického postupu.

Úkol 6:

Cíle: Žák najde v textu zajímavé jazykové prostředky ozvláštňující popis. Žák si uvědomí, jak na něj působí popisy obsahující různě komplexní jazykové prostředky popisu.

- delší a lépe spojené věty má text 1, méně přídavných jmen a různých sloves je v textu 2, představitelnost lesa je individuální
- Individuální odpověď, např. prastaré, divoce drsné, neprůchodný, nízko visící, jako pichlavé pavučiny, prosmýknout.
- Harry Potter
- individuální odpovědi

Úkol 7:

Cíle: Žák volí vhodné jazykové prostředky pro popis, resp. charakteristiku postavy.

Poznámka: Vítejte i přirovnání, která neodpovídají plně zadání, ale upozorněte žáky, aby se pokud možno vyhnuli klíšé.

Individuální odpověď. Příklad odpovědi:

1. vlasy – dlouhé / krátké, rovné / vlnité, blondáté / černé, rozčuchané / uhlazené.

2. oči – modré / zelené, kulaté / úzké, veselé/smутné.

atd.

b) vlasy jako vrabčí hnízdo, jako měkoučká koule, jako zlatý vodopád atd.

Úkol 8:

Cíle: Žák na základě textu identifikuje hlavní znaky vnitřní a vnější charakteristiky. Žák tvoří charakteristiku podle zadání.

a) Individuální odpověď: např. Setkání s divoženkou.

b) oblečení, vlasy, obličej; svoje očekávání, že bude bázlivá, ale že byla naopak veselá a chtěla si povídat

c) Individuální odpověď.

Úkol 9:

Cíle: Žák popíše postavu podle obrázku.

Poznámka: Při řešení úkolu e) lze třídu rozdělit do skupin podle toho, který obrázek si žáci vybrali.

Individuální odpověď.

K 8: Jazyková výchova: Tvoření slov

Práce s textem 1:

Cíle: Žák identifikuje společný kořen příbuzných slov. Žák tvoří odvozená slova přidáním přípon a předpon.

a) byla utvořena od slovesa mluvit; mají společný kořen mluv/mlouv (je vhodné upozornit na to, že jsou to dvě hláskové podoby jednoho kořene)

b) předponou

c) individuální odpověď; např. rozmluva, mluva, promluva, úmluva

d) individuální odpověď (dbáme na to, aby žáci svou odpověď zdůvodnili)

Úkol 2:

Cíle: Žák si uvědomí směr odvozování, zopakuje si dělení slova na kořen a část, která se při tvoření změnila.

čaj > čaj-ový

pro-mluvit < mluvit

konv-ička < konev (zde je vhodné upozornit na dvojí podobu kořene)

sypat > vy-sypat

Úkol 3:

Cíle: Žák tvoří slova pomocí předpon. Žák pojmenuje přidanou významovou složku nově utvořeného slova. Žák popíše význam přípony.

Poznámka: Žák si v tomto úkolu procvičí tvoření slov pomocí předpon a přípon a uvědomí si, že slovo tvorné předpony a přípony nesou nějaký význam. V úkolu a) si uvědomí důsledky změny předpony pro slovesný význam, v úkolu b) je možné vysledovat společný význam předpony (povolání, místo, přechýlené jméno atd.).

a) individuální odpověď, příklady vět neuvádíme; např. vyskočit > nahoru, proskočit > pohyb skrze něco, nadskočit > nahoru, jednou (specificky při leknutí), doskočit > skok na určitou vzdálenost, nebo ukončení skoku, přeskočit > překonat skokem nad něčím překážku

b) individuální odpověď, např.

farmář < farma, rybář < ryba, miliardář < miliarda, písničkář < písnička

lékárna < lék/léčit, mlékárna < mléko, pekárna < péci, kovárna < kovat

umyvadlo < umývat, prostěradlo < prostírat, rypadlo < rýpat, odpočívadlo < odpočívát

světlice < světlý, úřednice < úředník, dračice < drak, samice < samec

svědkyně < svědek, soudkyně < soudce, žákyně < žák, mistryně < mistr

vlastnost < vlastní, sladkost < sladký, hloupost < hloupý, nemocnost < nemocný

Poznámka: U některých slov jistě narazíte na to, že pro žáky (nebo i pro vás) nebude jednoduché nebo jednoznačné určit motivující slovo. Pokud budou mít žáci problém vymyslet dostatek slov, můžete použít vyhledávání v Českém národním korpusu (str. kontext.korpus.cz, např. pokročilým dotazem [word=".*ář"] apod.)

Úkol 4:

Cíle: Žák si na příkladu jednoho kořene uvědomí postupné odvozování a vztahy mezi odvozeninami.

zdobit > vyzdobit > výzdoba

zdobit > zdobení

zdobit > zdobný

zdobit > ozdobit > ozdoba > ozdobička

zdobit > ozdobit > ozdobený

Úkol 5:

Cíle: Žák rozezná předponu. Žák vyvodí pravidlo zdvojených souhlásek na morfologickém švu s předponou.

od/dělit, o/dřít, od/daný, o/dolný (existuje u/dolat, z/dolat), nej/jistější, ne/jasný, ne/jednoznačný, roz/zářit, roz/bitý, roz/zlobený, bez/zubý, bez/vládný, beze/lstný

Pravidlo: Zdvojené souhlásky se vyskytují v místech, kde se setkají souhláska z předpony a souhláska z kořene.

Úkol 6:

Cíle: Žák rozezná příponu. Žák aplikuje pravidlo zdvojených souhlásek na morfologickém švu s příponou.

telefonní < telefon, dřevěný < dřevo, denní < den, nevinná < (ne)vina, rodinný < rodina, zlomené < zlomit, rozpůlené < rozpůlit, rostlinný < rostlina, pozvaný < zvát, ranní < ráno, záchranný < záchrana, prolhaný < lhát, smažený < smažit, pohonný < pohon, terénní < terén, oboustranný < (obě) strana, celozrnný < (celý) zrno

Úkol 7:

Cíle: Žák vytvoří rodové protějšky pro jména osob a zvířat a uvědomí si škálu slovtvorných prostředků, které k tomu účelu čeština má.

manželka, přítelkyně, obryně, žabáků, houserů, sloniceí, vdoveců, vlčiceí

Úkol 8:

Cíle: Žák s oporou o příručku tvoří ženské i mužské podoby příjmení u netriviálních, ale zároveň běžných případů.

Svobodová, Černý, Kučerová, Hájek, Krejčí, Holá, Váňa

Úkol 9:

Cíle: Žák pojmenuje různé funkce zdrobnělin v jazyce.

1. individuální odpověď, v nějaké podobě by mělo zaznít, že všechny zdrobněliny zde nemají stejnou funkci – nepojmenovávají něco malého, roztomilého; mluví zřejmě číšník/číšnice – užitím zdrobnělin se snaží získat u zákazníka/zákaznice přízeň – chvilíčku – kratší časový úsek než chvilka, chvíle – nikdo nečeká rád a je třeba vyjádřit, že čekání bude krátké, kávičku – zajištění přízně, chlebičky – má v daném kontextu jiný význam než chleby, šunčíčkou – může vyjadřovat, že je velmi dobrá, nebo zase získání přízně, dortíček – malý dort si paní dá spíše než velký, může vyjadřovat, že je chutný; v dané komunikační situaci je užití zdrobnělin typické.
2. Zdrobněliny zde vyjadřují kladný vztah, vyjadřují, že je něco roztomilé, malé
3. Zdrobnělina zde vyjadřuje negativní emoci, je prostředkem ironie.

Práce s textem, 10:

Cíle: Žák nalezne v textu zdrobněliny. Žák popíše stavbu složených slov v textu.

Poznámka: Před plněním úkolu doporučujeme zeptat se, kdo ve třídě příběh zná. Třída se pak může rozdělit na ty, kteří příběh znají, a na ty, kteří ne, a žáci mohou vymyslet/popsat pokračování v několika větách společně. Pokud příběh znají všichni, je možné chvíli mluvit o tom, co se žákům na příběhu líbí/nelíbí, zda znají knižní nebo filmovou podobu, případně úkol a) vynechat.

a) Individuální odpověď.

b) stolek, klíček, Alenka, záclonka, dvířka, chodbička, záhonky

c) dvounohý < dvě, noha, divukrásné < div, krásný, vodotrysky < voda, tryskat, dalekohled < daleký/daleko, hledět

Úkol 11:

Cíle: Žák rozloží složená přídavná jména na dvě základová slova a popíše význam složeného jména.

Poznámka: Popis významu je jen příklad formulace, oceňte všechny formulace, které jsou relevantní.

tvrdohlavý < tvrdý, hlava: když se pro něco rozhodne, těžko mění názor

lehkomyšlný < lehká, mysl: nebere problémy moc vážně, je nedbalý a nespolehlivý

chladnokrevný < chladný, krev: je krutý, bezcitný; může znamenat i schopnost rozumně reagovat v situaci, kde ostatní propadají panice

přímočarý < přímý, čára: bez postranních úmyslů, upřímný, neskrývá, co chce a jaký je; někdy může znamenat i nedostatek taktu

dobrosrdečný < dobrý, srdce: má rád druhé, je veselý, příjemný

Úkol 12:

Cíle: Žák rozezná odvozená a složená slova, rozvíjí schopnost usuzovat na význam na základě slootovorného významu.

a) odvozeniny: třaskavec, duhovec, huňáč, jehlanka, měsíčník

složeniny: tůňodav, blátoplaz, čmelotrysk, jedomet, mečoroh

b) individuální odpověď, dbejte na to, aby ve vysvětlení byl zahrnut význam slov, ze kterých odvozenina nebo složenina vznikla. Např.

třaskavec: vybuchuje (při dotyku, když se brání)

tůňodav: dává/rdousí/zabíjí v tůních

blátoplaz: plazí se v blátě

čmelotrysk: létá rychle a s hlasitým bzučením jako čmelák

duhovec: hraje všemi barvami jako duha

huňáč: má huňatou srst

jedomet: metá/hází jed

jehlanka: má tvar jako jehla, případně má takový tvar nějaká část jejího těla

mečoroh: má roh ve tvaru meče

měsíčník: je aktivní při úplňku, jeho aktivita závisí na fázi měsíce, je možné ho vidět jen v měsíčním světle

Úkol 13:

Cíle: Žák na základě obrázku pojmenuje fantastické zvíře a uvědomí si slootovorný postup, který při tom použil. Žák vymyslí vlastní fantastické zvíře, zapojí výtvarnou i slootovornou představivost.

Individuální odpověď.

Práce s textem 14:

Cíle: Žák vyhledá význam cizího slova. Žák uvede přejímání slov jako jeden ze způsobů obohacování slovní zásoby.

a) Individuální odpověď

b) followerů – sledujících, těch, kdo sledují něčí příspěvky, tip – rada, dobrý podnět, profil – osobní stránka, kde zveřejňují příspěvky, hashtagy – značky, které se užívají k označení důležitých myšlenek nebo slov, frekvence – jak často se něco děje, filtry – nástroje, které přidávají k fotkám různé efekty, publikujte – zveřejňujte, dávejte na svůj profil, aktualizujte – přidejte něco nového, starejte se o to, aby informace nezastarávaly, komunity – skupina lidí sdílejících nějaký zájem, aplikace – počítačový nástroj, lajk – značka vyjadřující, že se někomu něco líbí, celebrity – slavní lidé

c) ve slovníku není: follower, hashtag, lajk

vhodný význam nemá: profil, filtr, komunita, aplikace

Ve slovníku nejsou/nemají vhodný význam, protože tištěné slovníky nutně zastarávají – neobsahují nové významy a slova ve slovní zásobě.

Úkol 15:

Cíle: Žák odvozuje slova od cizího základu.

Poznámka: Žák si uvědomí, že cizí slova se zapojují do slovotvorných procesů, a také poznají vliv finální přípony na příslušnost ke slovnímu druhu.

a) streamování, streamerů, streamovat, odstreamovat, streamované

b) streamování – podstatné jméno, streamer – podstatné jméno, streamovat – sloveso, odstreamovat – sloveso, streamovaný – přídavné jméno

Určeno výhradně pro spolupráci s nakladatelstvím Fraus Klett s.r.o.

Kapitola 9: Kouzlo čtení

K 9: Komunikační výchova: Čtení

Práce s textem 1:

Cíle: Žák reflektuje, co všechno může být na čtení přitažlivé.

a) Individuální odpovědi, např. barevná, psaná, obrázková/ilustrovaná, krásná, tajemná, voňavá, kouzelná/magická/čarovná, zajímavá, je vhodné uznat i "zavřená", ale vysvětlit, že zavřená byla jen do otevření, není to tedy vlastnost stabilní. Pozor, nikde v textu není uvedena velikost knihy, jen písma, nevíme tedy, jestli byla velká.

b) Individuální odpovědi.

c) Zprvce Lucinku zaujala fyzická stránka, tedy z jakého materiálu byla kniha vyrobena, jakým písmem byla napsána a jaké v ní byly obrázky. Zadruhé ji pak zaujala stránka obsahová, tedy o čem všem bylo možné se v ní dočíst. Dále individuální odpovědi.

Úkol 2:

Cíle: Žák reprodukuje informace z rychlé četby.

Poznámka: Úloha ukotvuje rozlišování kanálů, jimiž čteme, respektive získáváme informace. Žáci si můžou uvědomit, jaký mají typ paměti, jestli jim při zapamatování pomáhají barvy nebo rozložení, a podle toho můžou zlepšovat způsob, kterým se učí (např. si důležité informace vyznačovat barevně).

Individuální odpovědi.

Diskuse 3:

Cíle: Žák se zamyslí nad výhodami čtení jako způsobu získávání informací/zážitků.

V diskusi by mělo být nějakým způsobem zmíněno, že oproti vizuálním médiím ponechává čtení možnost pro vizuální imaginaci a možnost lineárního vnímání obsahu, kdy je do určité míry možné ovlivnit, jakou rychlostí čtenář text recipuje.

Individuální odpovědi.

Úkol 4:

Cíle: Žák rozlišuje různé cíle čtení – čtení pro získání informací × čtení pro radost a emocionální uspokojení.

Individuální odpovědi.

Nebraňme se kreativitě a humoru, někomu může přinášet radost i seznam na nákup, když v něm uvidí své oblíbené jídlo.

Úkol 5:

Cíle: Žák reflektuje vlastní zkušenost se čtením.

Poznámka: Úkol posiluje uvědomění, že jsme obklopeni texty různého druhu, různé délky, s různými účely.

Individuální odpovědi.

Může padnout, že i podívání se na hodiny, meme nebo řadu emotikonů je svého druhu čtení.

Úkol 6:

Cíle: Žák porovná informace ze dvou druhů textů. Žák zhodnotí subjektivitu/emocionální náboj textu.

b) V obou textech: název místa, že jde o hory, kde se nacházejí: Slovinsko; jen text A: geologický profil hor, druh horniny, přesná lokace, italský název; jen text B: informace o jezeře, restauraci, možných aktivitách, název nejvyšší hory pohoří, obsahuje estetické hodnocení místa.

c) Text B obsahuje popis hodnotící, detailnější, text A se v popisu omezuje na polohu a geologickou charakteristiku.

d) Tato slova obsahuje text B: jedinečný, milovník, milují, příjemné, osvěžujícím, kochat se (uznat lze jistě i tyčí se, pravého, námaha, majestátní, mytický). Pokud žáci najdou slova spojená s emocemi i v textu A, diskutujte o nich. Je možné mluvit rovněž o slovu zdarma, které může vzbuzovat představu něčeho pozitivního, ale je primárně popisné.

e) Text A: v elektronické nebo tištěné encyklopedii, v zeměpisném zdroji; text B: v reklamním letáku, brožuře, katalogu, v cestovní kanceláři, na internetu.

f) Text A: informovat; text B: někoho zaujmout, pozvat na dané místo, doporučit mu cestu, prodat dovolenou.

g) K textu B patří fotografie s osobou, která má symbolizovat návštěvníka hor, aktivity v horách a nabízený zážitek. K textu A patří fotografie hor, která je zachycuje jako geologický a geografický celek.

h) Individuální odpovědi.

Určeno výhradně pro spolupráci s nakladatelstvím Fraus Klett s.r.o.

K 9: Slohová výchova: Dopis

Úkol 1:

Cíle: Žák porovná účel a styl psaní sms, e-mailu a dopisu.

b) příležitost je stejná – jde o zprávy mezi maminkou a dítětem na táboře, 1. sms – posláno přes telefon; 3. e-mail – posláno přes telefon nebo počítač; 2. dopis – poslán poštou
oslovení se liší jen mírně Ahoj mami, Ahoj Jirko, Cau mami
rozloučení a podpis autora je jen v dopisu

c) např. sms – velmi stručná, bez diakritiky, jen základní informace, sms a e-mail: obdržení zprávy ihned na rozdíl od dopisu (několik dní), ale je zapotřebí vlastnit el. zařízení; odosobnění oproti dopisu; dopis – čas, práce s vypracováním, nejvíc rozvitě vyjádření

d) individuální odpovědi.

Úkol 2:

Cíle: Žák si uvědomí, že prostředky užívané v dopisu se liší podle toho, komu je určen.

Dobrý den, Vážený pane učiteli, Paní ředitelko, Děkuje a zdraví, Zítřka se ozvu s dalšími informacemi

Úkol 3:

Cíle: Žák napíše dopis, využije při tom zadané informace, aby se mohl více soustředit na formu než na obsah.

Individuální odpovědi.

Úkol 4:

Cíle: Žák strukturuje informace do formátu pohlednice.

a) Vpravo:

Slečna

Petra Nováková

Letní dětský tábor – U Kvítka 39

Poupěnkov

400 70

Vlevo:

23. 7. 2022

Ahoj Petruško,

jsm ráda, že jsi na táboře spokojená! Já posílám pozdrav ze zahrady a těšíme se na tebe.

Tvoje mamka

b) známka

Úkol 5:

Cíle: Žák napíše pohlednici.

Poznámka: Úkol umožňuje vyzkoušet si napsání a odeslání pohlednice i v případě, že žák tuto situaci běžně nezažívá. Je možné v rámci úkolu využít i některý z charitativních projektů, které se na posílání podpůrných pohlednic zaměřují. Vzhledem k nutnosti pohlednici a známku zakoupit by mělo jít o úkol dobrovolný nebo se spoluúčastí školy.

Individuální odpovědi.

Úkol 6:

Cíle: Žák se seznámí s literárním žánrem korespondence. Žák se seznámí se 100 let starým dopisem, uvědomí si, že věci, které si lidé tehdy sdělovali, se příliš neliší od těch, které si píšeme z cest teď. Uvědomí si, že z dopisu se snadno pozná vztah mezi adresátem a autorem.

- b) odpověď je zřejmá z data napsání dopisu, dále individuální odpověď, v nějaké podobě by mělo zaznít, že z cest si i dnes píšeme podobné věci, jaké tehdy psal Karel Čapek – jaké je počasí, jak se mu na cestě líbí, že si představuje, jaké by to bylo, kdyby tam s ním adresátka byla
- c) je (můžeme i rozvinout, že vztah je přátelský, zná ji velmi dobře, chce s ní být v kontaktu často)
- d) velké písmeno vyjadřuje úctu k adresátovi, v dopisech je to obvyklé
- e) individuální odpovědi; může např. zaznít, že umožňují nahlédnout do soukromí slavných lidí, které mnoho lidí zajímá

Úkol 7:

Cíle: Žák reflektuje účel ručně psaných osobních dopisů.

Poznámka: Úkol podporuje mezigenerační spolupráci a porozumění.

Individuální odpovědi.

Souvislosti:

70 let, pokud není stanoveno jinak.

Určeno výhradně pro spolupráci s nakladatelstvím Fraus Klett s.r.o.

K 9: Jazyková výchova: Základ věty

Práce s textem 1:

Cíle: Žák vyhledá informace v textu. Žák doplní do věty podmět a přísudek podle kontextu.

Poznámka: Úkol pracuje s orientací v situaci – identifikace účastníků situace, kteří se v textu často objevují v roli podmětu věty. V úkolu b) je žák veden k identifikaci podmětu pomocí otázkových slov „kdo, co“.

a) Mluví se o 3 konkrétních lidech: 1. Černý havran – otec 2. Veverice – dívka 3. chlapec – útočník – Havranpírko

b)

1. sekyrou bojuje Černý Havran, oštěpem bojuje Havranpírko

2. Veverice má strach, Havranpírko je odvážný. Pozitivně reagujte i na jiné odpovědi, pokud žáci situaci analyzují hlouběji (např. že Veverice je odvážná, protože vyšla před chatrč při útoku nebo že Havranpírko má strach, ale překoná ho) a dobře argumentují.

3. Vlk je vzteklý.

4. Vlk útočí, Havranpírko/Veverice se brání, také Havranpírko útočí, vlk se brání.

c) Např., ale nejen takto (pozitivně hodnotte jakékoliv řešení za podmínky, že obsahuje jasný podmět a přísudek):

1. Vlci podnikli útok na osadu.

2. Vlci útočili na vše živé.

3. Černý havran honí rozlícené šelmy z tábora.

4. Veverice zahlédla otce bojujícího s vlky.

5. Vlk povalil dívku na zem.

6. Havranpírko vrazil do vlka ostrý oštěp.

Úkol 2:

Cíle: Žák identifikuje podmět a přísudek.

Poznámka: Žák si uvědomí, že podmětem nemusí být vždy podstatné jméno nebo název osoby, že podmět může být několikanásobný. Žáci mohou pracovat s holými i rozvitými podměty, neopravujte je.

(Moje) sestra – bude pořádat; Přijdou – Lenka a Tereza; (Moje) teta – má; někdo – přijde; Diego ani Cassie – se neukážou; Sam – vítá; nenastalo – (žádné) překvapení; Všechno – dopadlo; Švédsko, Finsko i Kanada – postoupily. Kdo – snědl, mylit se – neznamená

Úkol 3:

Cíle: Žák rozezná ve větách přísudek. Žák určí počet vět v souvětí.

Poznámka: V úkolu jde o ověření pochopení vlastností přísudku (rozeznání určitého slovesného tvaru od adjektiva) a nácvik schopnosti identifikovat samostatné věty ve větších větných celcích.

Vlčice chodívala pít na břeh řeky Tibery, hustě porostlý rákosím. (1) Jednoho rána však zašla dál, kde se řeka rozšiřovala a proud tek l pomaleji. (3) Ještě se ani pořádně nenapila, když náhle ucítila podivný pach. (2) Po hladině připlouval proutěný koš, v němž ležela dvě novorozeňata, přikrytá bílým šátkem. (2) Vlčice lidská mláďata odnesla do svého doupěte a nakojila je. (2) Tak se o ně starala celé léto, až jednoho dne přišel k doupěti starý pastýř, vlezl dovnitř a děti našel. (4) Dal jim jméno Romulus a Remus. (1)

Souvislosti: Pověst se váže k městu Řím; podle pověsti se bratři při zakládání města dostali do sporu a Romulus svého bratra zabil.

Poznámka: Doporučujeme do výuky zařadit práci s pověstí v čtenářské dílně nebo v literatuře.

Úkol 4:

Cíle: Žák chápe pojem nevyjádřený podmět, pozná věty, kde podmět není vyjádřen a určí, co je významově podmětem této věty.

Vlk obecný je naší největší psovitou šelmou. Na první pohled se (**vlk**) podobá německému ovčáckému psu. (**vlk**) Žije a loví ve smečce. (**vlk**) Hravě uloví jelena i divoké prase. (**vlk**) Příležitostně loví i ovce, pokud je **lidé** dostatečně nezabezpečí. Svoji kořist dokáže (**vlk**) zvětřit na vzdálenost několika kilometrů.

Práce s textem 5:

Cíle: Žák nalezne v textu přísudky jmenné se sponou.

Poznámka: Úkol propojuje učivo jazykové části kapitoly s učivem o popisu ze slohové části.

Malováním obrázku žák ukazuje pochopení textu, do jaké míry detailu popisu rozuměl. Zároveň je možné žákům ukázat, jak vyjádření ztvárněná jazykově pomocí přísudku jmenného se sponou významově určují vlastnosti a vzhled účastníků děje. Úkol ilustruje častou funkci přísudku jmenného v jazyce a jeho využitelnost v rámci slohového postupu popisného.

a) Individuální řešení.

b) který – byl vysoký (v případě, že žáci budou určovat jako podmět slovo „trpaslík“, upozorněte na formální kritérium, případně zopakujte charakteristiku zájmen (odkazují a zastupují); nevyjádřený podmět – byl oblečený; Postava – byla dáma; ona – byla zahalená; (její) tvář – byla bílá; (ta) tvář – byla krásná

Poznámka: Žák si uvědomí, že prostý určitý tvar slovesa být je v zadaných větách významově „prázdný“ a nepodává dostatek informací o tom, co je v situaci nejdůležitější. Vedte žáky citlivě k tomu, aby sami objevili, že k přísudku patří i přídavné nebo podstatné jméno ve jmenné části.

Úkol 6:

Cíle: Žák doplní jmennou část přísudku jmenného se sponou.

Poznámka: Úkol procvičuje rozlišení přísudku slovesného a jmenného se sponou ve vzájemném kontrastu.

Pavla u soudu **zastupuje** obviněné. Pavla je právnička/advokátka.

Linda **tančí** v Národním divadle Labutí jezero. Linda je baletka/tanečnice.

Tereza **píše** dobrodružné knihy. Tereza je spisovatelka.

David **se živí** hraním fotbalu. David je fotbalista/sportovec.

Luboše v podzimních volbách **zvolili** do senátu. Luboš se stal senátorem/politikem.

Jonáš **bude** od září **trénovat** naše florbalové mužstvo. Jonáš se stane trenérem.

Úkol 7:

Cíle: Žák tvoří popis/charakteristiku postavy s využitím přísudků slovesných i jmenných se sponou.

Individuální řešení, aktivní produkce textu.

Úkol 8:

Cíle: Žák se seznámí s variantou přísudku jmenného beze spony.

Poznámka: V souladu se Základní mluvnicí českého jazyka, kterou doporučujeme jako vhodnou referenční příručku, nezavádíme zde pro žáky pro tento jev zvláštní termín. Úkol rozvíjí frazeologickou slovní zásobu.

Mladost – radost. Čistota – půl zdraví. Mladí ležáci – staří žebráci. Mnoho psů – zajícova smrt.

Hračky – plačky.

Úkol 9:

Cíle: Žák doplní vhodné koncovky sloves podle pravidla o shodě přísudku s podmětem.

Mohli existovat vlkodlaci (m. živ.)? Tyto nestvůry (ž.) děsily naše předky už před stovkami let. Lidé (m. živ.) si o nich navymýšleli spoustu historek. Podle nich vlkodlaci (m. živ.) měnili podobu za úplňku a napadali nevinné lidi. Proměnit se mohla i novorozeňata (stř.), pokud se narodila s prořezanými zuby. Zranit je mohly jen stříbrné kulky (ž.). Lidé (m. živ.) obvinění z toho, že jsou vlkodlaky, byli souzeni. Po hrozném mučení se samozřejmě přiznali. Ta obvinění (stř.) však byla falešná, roli hrály boje (m. neživ.) o moc nebo byly příčinou různé genetické choroby (ž.), které

způsobovaly znetvoření či nadměrné ochlupení. V Evropě probíhaly procesy (m. neživ.) s domnělými vlkodlaky až do konce 17. století.

Hra 10:

Cíle: Žáci tvoří a zapisují věty s několikanásobným podmětem.

Poznámka: Aktivní produktivní úkol na zavedení pravidla pro shodu přísudku s několikanásobným podmětem. Z principu vzniknou vtipné, až absurdní kombinace. Užijte si s žáky při tvorbě legraci.

Individuální odpovědi.

Úkol 11:

Cíle: Žáci doplní vhodné koncovky podle pravidla o shodě přísudku s několikanásobným podmětem.

Poznámka: Pravidlo o shodě nejbližšího členu při postpozici podmětu zde zatím nezavádíme. Pokud ve cvičení b) v první větě žáci doplní shodu v singulárovém tvaru, neopravujte to jako nevhodné řešení, ale vedte je i k vytvoření plurálového tvaru.

a) Harry, Ron a Hermiona se rozběhli k lesu. Přípitky a hádky a zpěv se bez ustání rozléhaly po okolí. Vzrušené hlasy, výkřiky a bubnování probudily vojáky právě včas. Král, šlechtici i dámy vešli do sálu. Kukuřice, žito a ječmen dozrávaly na polích. Židle, psací stolek i křeslo ležely na zemi převrácené. Vodík, kyslík a dusík tvořily většinu atmosféry na planetě. Petra, Kristýna a Sofie seděly ve třetí řadě.

b) Soucit a dojetí v sále by se daly krájet. Dřevo, dřevěné uhlí a brikety byly uskladněny v přístěnku. Křesla a látková sedátka stála uprostřed místnosti. Čerstvé pečivo a zázvorová lízátka byly vystaveny na pultě.

Úkol 12:

Cíle: Žák tvoří syntakticky minimální věty.

Poznámka: Žák si při konstrukci věty uvědomí, že některá slovesa vyžadují i další doplnění (zde předmět) k naplnění svého významu a že toto doplnění ve větě musí mít nějakou konkrétní formu (pád).

Příklad řešení, je více možností.

Tereza našla peníze (4.). Lukáš roztrhal knihu (4.). Ondřej ušil šaty (4.). Mirka spala. Lucie napsala dopis (4.). Dan odpustil Tomášovi (3.) podvod (4.). Nikola darovala Janě (3.) telefon (4.). Iveta vyčítala Markétě (3.) zradu (4.).

Úkol 13:

Cíle: Žák popíše obrázek pomocí větné struktury s předmětem/předměty.

Poznámka: Cílem úkolu je vytvoření/upevnění představy větného členu jako součásti komunikační situace.

Např. Muž v kostkované košili sází keříky (4.). (Doplnění v *košili* je možné vnímat i jako rozvíjející sloveso, ale pokud někdo takovou větu vytvoří, ale s touto odpovědí sám nepřijde, neupozorňujeme na ni.) Usmívající se žena trhá jablka (4.). Chlapec krmí papouška (4.). zrním (7.).

Úkol 14:

Cíle: Žák určí pád předmětu.

Poznámka: Úkol propojuje představu větného členu – předmětu – s pádovým gramatickým významem.

Připravil společnost **o peníze (o koho, co?)**. Bavili jsme se **o plánech (o kom, čem?)** na prázdniny. Celá rodina blahopřála **sestře (komu, čemu?)** k narozeninám. Žena se bránila **obvinění (komu, čemu?)** z krádeže. Cítili jsme **kouř (koho, co?)**. Dlužíš **Jakubovi (komu, čemu?)** omluvu **(koho, co?)**. Konečně jsme se dočkali **prázdnin (koho, čeho?)**. Doplatila jsem **na svou zvědavost (na koho, na co?)**. Vědci experimentovali s nebezpečnými **viry (s kým, čím?)**. **Mileně (komu, čemu?)** už vůbec

nic (koho, co?) nevěřím. Báli jsme se **strašidel (koho, čeho?)**. Věříte **ve vítězství (v koho, co?)**? Trochu pohnul **hlavou (kým, čím?)**.

Úkol 15:

Cíle: Žák doplní předmět ve vhodném pádovém tvaru.

Smál se asi deset minut Mirkovu vtipu. Za rok postavil dům i stodolu. Zavři prosím všechna okna. Nedotýkej se horkých kamen. V minulém roce prošel těžkou krizí. Stýská se mi po starším bratrovi/bratru. Nebojíme se žádných strašidel. Neobejdeme se bez tvé pomoci.

Úkol 16:

Cíle: Žák rozliší předmětová a bezpředmětová slovesa.

Poznámka: Úkol upozorňuje na existenci předmětových a bezpředmětových sloves a na pevný charakter slovesných pádových vazeb.

a) předmětová: potřebovat, vyčítat, chytit, darovat, milovat, rozumět

bezpředmětová: zasmát se, váhat, spát, chrápat, ponocovat

b) vyčítat (komu co), darovat (komu co)

Úkol 17:

Cíle: Žák pochopí význam příslovečných určení a dokáže zformulovat vhodnou otázku na ně.

Poznámka: Úkol implicitně upozorňuje na to, že některá slovesa vyžadují doplnění příslovečným určením, aby vznikla úplná věta.

Lucinka vlezla. Kam? Lucinka vlezla do skříně.

Ocitla se. Kde? Ocitla se v neznámé říši.

Krajina tam vypadala. Jak? Krajina tam vypadala nádherně.

Všechno dopadlo. Jak? Všechno dopadlo dobře.

Úkol 18:

Žák nahradí emotikon různými doplněními ve vhodném tvaru a určí jejich druh.

Příklad řešení:

1. Můj kamarád Honza je výborný **plavec (jmenná část přísudku)**. Tento týden odjíždí **do Kanady (příslovečné určení)** na mezinárodní závody. Určitě to dopadne **dobře (příslovečné určení)** a Honza přiveze **zlatou medaili (předmět)**.

2. Jednou bych se ráda dostala **do vesmíru (příslovečné určení)**. Až vyrostu, stanu se **astronautkou (jmenná část přísudku)**. Řídit **raketu (předmět)** a vidět naši **Zemi (předmět)** z dálky musí být vážně **super (jmenná část přísudku)**.

3. Moje kamarádka Lenka se v útulku stará **o pejsky (předmět)**, ke kterým se lidé chovali **špatně (příslovečné určení)**. Krmí je, chodí s nimi na procházky a vozí je **k doktoru (příslovečné určení)**. Pejskové jsou s ní **šťastní (jmenná část přísudku)** a Lenka říká, že by si je nejraději všechny odvezla **domů (příslovečné určení)**. Lenka je prostě **anděl (jmenná část přísudku)**.

Kapitola 10: Co je psáno

K 10: Komunikační výchova: Psaní

Práce s textem 1:

Cíle: Žák interpretuje text, vytvoří krátký text na jeho základě. Reflektuje vlastní zkušenosti se psaním slohů ve škole.

Poznámka: Text umožňuje i kritické vyjádření se k tématům slohových prací a k psaní slohu obecně.

Pokud takové téma vyvstane, přimlouváme se, abyste mu byli otevření, je-li to pro vás možné. To, že toto téma žáci zmíní, ukazuje, že se ve třídě cítí bezpečně a mají odvahu věci reflektovat a měnit.

- a) protože nedokázali napsat sloh na dané téma – ani jeden nemohl popisovat zahradu své tetičky
 - b) jestli je text dílo fantazie, ale zároveň jestli není na první pohled lživý
 - c) nejspíš je nepsali rádi, 144 slohů je veliké množství, téma Popište zahradu vaší tetičky je následováno zvoláním Vážně! – to se obrací na čtenáře a chce jeho porozumění (např. že je to téma, které opravdu psát nechtěli), učitel je popsán negativně emocionálně – vřestěl; také zůstávali kvůli slohům po škole v sobotu – to podporuje názor, že slohy rádi neměli
 - d) individuální odpovědi
 - e) psal by ji nejspíše elektronicky (třeba proto, že škola už jinak nekomunikuje, nebo proto, aby ji žáci nezapomněli odevzdat nebo ji záměrně nezatajili)
- např.

Vážení rodiče,

protože Váš syn nesplnil zadání slohové práce, zůstane v sobotu po škole (do cca 15 hodin).

S pozdravem

Crastaing

Úkol 2:

Cíle: Žák rozezná rozdíly mezi jednotlivými „fonty“ a rozlišuje, k jakému účelu jsou vhodné.

Individuální odpovědi. Namísto jsou i pocitové, subjektivní odpovědi jako „písmo Caveat Brush mi přijde elegantní“, „písmo Times New Roman mi přijde jako z nějaké knížky“.

Úkol 3:

Cíle: Žák reflektuje rozdíly mezi psaním rukou a psaním na elektronickém zařízení, podporujeme diskusi žáků na dané téma, reflexi jejich zkušeností.

Příklady odpovědí:

- a) elektronické psaní, ale pro některé žáky může být rychlejší i psaní v ruce
- b) individuální odpovědi – dlouhé psaní na klávesnici namáhá tělo jinak než psaní v ruce
- c) individuální odpovědi – záleží na pečlivosti ukládání a jeho způsobu
- d) opravy jsou v psaní rukou vidět, v psaní elektronickém nejčastěji zmizí původní verze, což může být výhoda, ale i nevýhoda
- e) při psaní rukou lze použít barvy, uspořádání, velikost písma; elektronické psaní všechny tyto prostředky má také, ale jejich použití je často závislé na znalosti práce s daným editorem, uspořádání na stránce bývá obtížnější vždy
- f) propojení v ruce psaných poznámek s dalšími zdroji je obtížnější (je třeba nalepovat obrázky, psát adresy zdrojů, vkládat různé zdroje do jedné desky) než u elektronicky zapsaného textu (přímé odkazy na další materiál jsou jejich běžnou součástí)

Úkol 4:

Cíle: Žák se seznámí s možností napsat pohlednici online. Srovná rozdíly mezi psaním pohlednice v ruce (které zná z kapitoly 9) a psaním online.

Individuální odpověď.

Úkol 5:

Cíle: Žák zhodnotí vhodnost jazykových prostředků při komunikaci s adresátem z jiné generace.

Interpretuje text, najde v něm informace, zhodnotí praktickou proveditelnost toho, co text žádá.

b) např. mega > hodně, no cap > opravdu, fr > fakt, pls > prosím

c) podařilo, tedy v případě, že prarodiče porozumí slovu pls

d) např. že se Brunovi na táboře líbí, nechutnají mu pomazánky, k obědu je málo jídla a nejde si přidat, v úterý jdou na výlet

e) líbí – „je to tu dobrý“, s jídlem ale spokojený není – „pomazánky mi nechutnají, obědy jsou mega malý“

f) potřebovali by vědět, jak se dají na tábor peníze poslat, jak se domluvit s vedoucími

g) Individuální odpovědi. Lze např. čekat, že by chtěli kontakt na vedoucího, nebo by se zeptali, jestli o jídle ví táta s mámou.

Určeno výhradně pro spolupráci s nakladatelstvím Fraus Klett s.r.o.

K 10: Slohová výchova: Opakování

Úkol 1:

Cíle: Žák převede obrazovou informaci na text známých frazémů.

Poznámka: Úkol má motivační charakter.

1) Dvakrát měř, jednou řež. 2) Láska prochází žaludkem. 3) Co Čech, to muzikant.

Úkol 2:

Cíle: Žák tematicky spojí text a přísloví. Rozpozná, v čem by se text dal zlepšit.

Úkol 3:

Cíle: Opakování poznatků ze stavby textu. Žák podle smyslu doplní spojovací prostředky z nabídky a potom i podle vlastního citu, rozdělí text na odstavce a jejich obsah shrne, vytvoří osnovu textu.

a) doplněno na linkách, b) možná řešení tučně

Hudební výchova v každé škole má v českých zemích tradici přinejmenším od baroka.

Národní obrozenci ___ sice ___ často líčili katolickou církev jako nástroj k potlačení českého jazyka a kultury, ___ jenže ___ právě ona hrála v hudebním vzdělávání českého národa naprosto klíčovou roli.

Byla ___ totiž ___ největším mecenášem hudebních skladatelů, ___ protože ___ chtěla přivést lidi do kostela tím, že jim nabízela kvalitní hudbu.

A Od všech učitelů na období dnešní základní školy se očekávalo, že budou k hudbě vést děti.

Učitel měl také povinnost vést kostelní sbor.

Každý člověk jen s trochou nadání tedy měl a má v českých zemích příležitost na historické hudební tradice navázat.

Žádná jiná země totiž nemá podobně rozšířenou, státem podporovanou a placenou síť základních uměleckých škol.

c) příklad řešení barvami

d) příklad řešení:

úvod: dlouhá tradice hudební výchovy

vlastní sdělení: klíčová role církve v hudebním vzdělání

role učitelů

závěr: pokračování tradice hudebního vzdělávání

Úkol 4:

Cíle: Opakování základních pojmů. Žák pozná téma textu, vnímá různost textů o jednom tématu, zařadí je do komunikační sféry a ke slohovému útvaru.

a) hudba

b) A 2

B 3

C 1

D 1

E 2

c) 1 – zpráva, 2 – pohádka, 3 – příspěvek na fóru

d) individuální řešení

Úkol 5:

Cíle: Žák napíše krátké texty se stejným obsahem pro různé příjemce a porovná je.

Individuální odpovědi.

c) Při porovnání lze například očekávat, že v omluvě pro učitele bude použit spisovný jazyk, pozdrav na začátku i na konci, jméno odesílatele, budou uvedeny vážné důvody (a ne třeba jen to, že se odesílateli na hodinu nechce), zpráva bude celkově delší a pečlivěji připravená.

Úkol 6:

Cíle: Žák napíše delší text než v předchozím cvičení na téma, které si zvolí, zamyslí se na jeho přípravou, použije v něm přídavná jména a přirovnání. Úkol opakuje postup přípravy psaní souvislého textu, který byl nacvičován v průběhu roku.

Individuální odpovědi

Určeno výhradně pro spolupráci s nakladatelstvím Fraus Klett s.r.o.

K 10: Jazyková výchova: Co už umíme

Práce s textem 1:

Cíle: Žák interpretuje informace získané z textu. Žák určuje slovní druhy, mluvnické kategorie u podstatných jmen a sloves. Žák aplikuje poznatky ze slovtvorby.

- a) individuální odpověď, z textu je zřejmé, že mimozemšťan měl více hlav než jednu, s více očima, které se dívají i jinam než dopředu, a že měl srst
- b) Země mu přijde ošklivá, studená, nelíbí se mu na ní; hodnotící přídavná jména: nejnerudnější, neohybnější, hloupí
- c) mimozemská rodina má tři páry rodičů a patří do ní zřejmě mnohem víc dětí než jen dvě
- d) pán (nebo hrad), žena (nebo město)
- e) pozemšťan < pozemský, příponou, oční < oko, příponou, překvapivý < překvapit, příponou, poletující < poletovat, příponou, přeměnit < měnit, předponou, zabydlet < bydlet, předponou
- f) např. ratlík, osika; např. tygr, saň
- g) zdobněliny: taťulda, človíček, mamča
utvořené zdobněliny: planetka, hrudka, hroudička, slunko, sluníčko
- h) Zemi - 6. p., j. č., rod ž.
zakrývají - 3. os. mn. č., ozn. zp., přít. čas
zuřím - 1. os. j. č., ozn. zp., přít. čas
srst - 4. p., j. č., ž. rod
živočichů - 2. p., mn. č., rod m. živ.
roste - 3. os. j. č., ozn. zp., přít. čas
rodiči - 7. p., mn. č., rod m. živ.
Pozemšťanů - 2. p., mn. č., rod m. živ.
- i) osobní zájmena: my, mi, je
přivlastňovací: svou, jejich, tvůj
ukazovací: to, tom, té, tomu, takhle

Úkol 2:

Cíle: Žák napíše dopis, ve kterém podpoří někoho, komu se na Zemi nelíbí. Zamyslí se nad tím, co se jemu samotnému na Zemi líbí.

Individuální odpovědi.

Úkol 3:

Cíle: Žák určí větné členy.

srst – podmět, dopředu – příslovečné určení, jsou hloupí – přísudek, v příbytku – příslovečné určení, přeměnili jsme se – přísudek, mamča a taťulda – podmět, tak – příslovečné určení, je – předmět

Práce s textem, 4:

Cíle: Žák v textu najde verbální a neverbální signály komunikace a určí, jak signály interpretuje vypravěč. Žák aplikuje znalosti slovtvorby a definuje význam slov a sousloví.

- a) Individuální odpověď, uvádíme kompletní seznam signálů a možné formulace odpovědí.
verbální signály: jú (Čurifácova interpretace tohoto signálu v textu chybí, ale asi si ji vysvětluje špatně), opakovali, že jsem hustej a krutej (nerozumí, co mu říkají a myslí si, že ho nesnášejí)

neverbální signály: pohled tělocvikáře, zapískání na píšťalku (hodnotí jako divné - tělocvikářovi je asi divné, že tak snadno střílí góly, Čurifác pochopí, že něco dělá jinak než lidé); mlácení do zad, ječení (myslí si, že něco pokazil, ale přitom je to pochvala), bouchání, ukazování žvýkacích čepelí (ví, že úsměv je známka přátelství, takže obojí interpretuje tak, že to dobře dopadlo).

b) čelisti, zuby

c) pískátko < pískat, odvození příponou, žvýkací < žvýkat, odvození příponou, připsat < psát, odvození předponou, promluvit < mluvit, odvození předponou, nakonec < konec + na, vzniklo skládáním (pojem spřežka v tuto chvíli nezavádíme)

d) individuální odpověď – např. opravdu dobrý, výborný, hodný ocenění

Úkol 5:

Cíle: Žák aplikuje znalost pravopisu i/y v kořenech i koncovkách.

Dočkáme se návštěvy vyspělých bytostí z vesmíru? Vědci si myslí, že ve vesmíru nejsme jedini, ale nevíme, jak by mimozemšťané mohli vypadat. Mají hlavy neobvyklých tvarů? Kolik mají pohlaví? Jsou přemýšliví, nebo hloupí? Jaké mají smysly? Jak by vypadaly jejich oči? Čím by se živili? Kapal by z nich sliz jako ve filmech? Na tyto otázky vědci ještě nenašli odpověď. Mimozemské civilizace se určitě přizpůsobily podmínkám života na svých planetách. Proto mohou vypadat úplně libovolně. A možná, že už nás takoví návštěvníci kontaktovali, jen jsme si jich nevšimli.

Určeno výhradně pro spolupráci s nakladatelstvím Frausnet s.r.o.